

Tariffnemnda
Postboks 4720 Torgarden
7468 TRONDHEIM

Vår dato: 12.09.2022
Deres dato: 04.07.2022
Vår referanse: TCH
Deres referanse: 2022/12

HØRINGSSVAR – BEGJÆRING OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AV TARIFFAVTALE FOR GODSTRANSPORT PÅ VEI

NHO Logistikk og Transport (NHO LT) viser til brev fra Tariffnemnda, datert 04.07.2022 med høringsbrev og notat i forbindelse med forslag fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for godstransport på vei. Fristen for å inngi høringssvar er 12.09.2022.

NHO LT er en landsforening i NHO med medlemmer i bransjer som samlastere, speditører, godstransport, havneterminaloperatører etc. – de bransjene som står for den kollektive transport av gods. Det er om lag 500 medlemmer i NHO LT, og disse representerer nær 12 000 arbeidsplasser. I tillegg sysselsetter våre medlemmer omtrent like mange arbeidsplasser hos undertransportører. NHO LT-bransjene er nøytrale i forhold til transportbærer (vei, bane, båt, fly), men foretar valg etter hva som er kundenes krav til fremføring (pris, kvalitet, rett tid).

NHO LT er ikke oppført som høringsinstans hos Tariffnemnda. Vi vil derfor opplyse Tariffnemnda at det er NHO LT, og ikke NHO Transport som er tariffpart på landsforeningsnivå i NHO for tariffområdet godstransport på vei. NHO LT overtok dette tariffansvaret fra NHO Transport med virkning fra 01.04.2020, og vi antar at det er en misforståelse når det er NHO Transport som er oppført som høringsinstans for tariffområdet godstransport på vei.

Vi ber om at NHO LT registreres som høringsinstans for fremtiden.

INNLEDNING

NHO LT vil innledningsvis understreke at vår landsforening og våre medlemmer er opptatt av ordnede arbeidsforhold.

Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv., jf. § 5.

NHO LT minner om at nemnda må vurdere behovet for allmenngjøring og forholdsmessigheten av det enkelte vedtak sett i forhold til den foreliggende dokumentasjonen.

Det er viktig at Tariffnemnda i sin vurdering er klar over at de siste to årene har man i store deler av Vest-Europa opplevd sjåførmangel, og det har medført at lønningene har økt for å tiltrekke seg og beholde nødvendig arbeidskraft. Det finnes mange eksempler på at utenlandske sjåførere som har vært ansatt i Norge, med norske lønns- og arbeidsvilkår, har valgt å flytte tilbake til sine hjemland eller til andre land i Vest-Europa.

NÆRMERE OM DOKUMENTASJON FREMLAGT I BEGJÆRINGEN

I LOs og YS begjæring om fortsatt allmenngjøring av 28.06.2022, er det fremlagt som dokumentasjon utdrag fra FAFO-notat 2022:07 fra 2020 (begjæringen bilag 3) og Grenseundersøkelsen 2021 (begjæringen bilag 6).

Når det gjelder Utdrag fra FAFO-notat 2022:07 må det bemerkes at dette notatet bygger på fakta og innhentede opplysninger som er to år gamle. FAFO-notatet tar derfor i liten eller ingen grad opp de markedsmessige endringer som har skjedd i det europeiske arbeidsmarkedet for sjåførere, eller den effekten som endringene har hatt for lønnsbetingelser. De siste to årene har man i store deler av Vest-Europa opplevd sjåførmangel, og det har medført at lønningene har økt for å tiltrekke seg og beholde nødvendig arbeidskraft.

På bakgrunn av disse endringene stiller NHO LT spørsmål ved om Tariffnemnda nå har oppdatert dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale. Dersom dokumentasjonskravet ikke er oppfylt, har Tariffnemnda ansvar for å ta stilling til om vilkåret for allmenngjøring fortsatt foreligger, jfr. allmenngjøringslovens § 8.

Når det gjelder Grenseundersøkelsen 2021, som Yrkestrafikkforbundet har utarbeidet, er det grunn til å nevne at undersøkelsen bygger på svar fra til sammen 313 sjåførere som er intervjuet på Svinesund. Normalt passerer det om lag 3000 lastebiler per døgn på Svinesund, og alle de andre grenseovergangene kommer i tillegg til dette. Det er derfor på sin plass å bemerke at denne undersøkelsen rent statistisk bygger på et veldig begrenset utvalg, og at undersøkelsen derfor har begrenset verdi.

KOMMENTARER TIL UTKASTET TIL FORSKRIFT

Innledning

For det tilfelle at Tariffnemnda kommer til at det er grunnlag for videreføring av allmenngjøringsforskriften, så mener NHO LT at endringsforslagene er i overensstemmelse med de underliggende tariffavtaler.

Forslaget § 2 - Virkeområde

Det er foreslått en endring i forskriften som vil ha stor praktisk betydning for gjennomføring av varedistribusjon i Norge. I utkastet til forskriften fremgår det at forskriftens virkeområde endres fra å gjelde arbeidstakere som utfører godstransport på vei med kjøretøy med tillatt totalvekt 3,5 tonn til å gjelde arbeidstakere som utfører godstransport på vei med kjøretøy med tillatt totalvekt 2,5 tonn.

Endring av virkeområdet fra 3,5 tonn til 2,5 tonn vil i praksis innebære at store deler av det såkalte "varebilmarkedet" og nærdistribusjon av gods i hele Norge blir omfattet av allmenngjøringsforskriften.

Forslaget antas å få størst betydning for arbeidstakere i norske virksomheter.

I 2018 estimerte Statistisk Sentralbyrå (SSB) at varebiler utførte transportytelser i transportbransjen som utgjorde rett over 290 millioner tonnkilometer. Mye har skjedd siden 2018, men vi må anta at markedsandelen til varebilene har økt, blant annet som følge av endrede handelsmønstre med økt netthandel.

For varebilsegmentet finnes det ingen offisiell statistikk, i motsetning til for godsområdet. Det finnes ingen offisiell oversikt over hvor stor bransjen er, hvor mye transportarbeid som utføres, hva slags transportarbeid som utføres, innslag av utenlandske biler eller hvor mange arbeidstakere som er sysselsatt i dette segmentet. Fra flere hold har det blitt understreket behov for å innhente statistikk og kunnskap om denne delen av transportmarkedet.

På bakgrunn av de store mangler når det gjelder statistikk og kunnskapsgrunnlag for varebilmarkedet, er NHO LT i tvilende til at dokumentasjonskravet i henhold til allmenngjøringslovens § 8 er oppfylt i relasjon til forslaget om å utvide forskriftens virkeområde. Heller ikke i brevet fra LO og YS av 28.06.2022 med begjæring om fortsatt allmenngjøring er det fremlagt dokumentasjon som viser at det er påkrevd å utvide forskriftens virkeområde til å gjelde varebilsektoren.

NHO LT mener på denne bakgrunn at det ikke foreligger grunnlag for å utvide forskriftens virkeområde fra å gjelde arbeidstakere som utfører godstransport på vei med kjøretøy med tillatt totalvekt 3,5 tonn til å gjelde arbeidstakere som utfører godstransport på vei med kjøretøy med tillatt totalvekt 2,5 tonn.

Forslaget § 3 – Lønnsbestemmelse

NHO LT viser til at det i forslaget til ny forskrift foreslås å endre første ledd i forskriftens § 3 slik at lønnsplikten gjelder for hver "arbeidstime". Nåværende ordlyd bruker ordet "time", og dette samsvarer med forskrift om arbeidstid for sjåførere (FATS) hvor såkalt "tilgjengelighetstid" ikke skal regnes som arbeidstid.

NHO LT støtter ikke at det etableres forskjellige bestemmelser i de to forskriftene, og mener at det i § 3, første ledd, fortsatt bør brukes ordet "time".

Dersom man ønsker å endre prinsippet med at det ikke skal være lovlig å benytte tilgjengelighetstid, så er det mest hensiktsmessig å foreta en endring i FATS, som igjen vil få virkning i forhold til allmenngjort lønn. Dersom man bare foretar en endring i allmenngjøringsforskriften, uten at det endres i FATS, så vil konsekvensen kunne bli at arbeidstakere kan kreve lønn for timer som ikke skal regnes som arbeidstid.

KOMMENTARER TIL ARBEIDSTILSYNETS BREV

Overordnede merknader

Arbeidstilsynet har i brev av 01.04.2022 pekt på en del utfordringer knyttet til anvendelsen av forskriftene om delvis allmenngjøring av tariffavtalene. Dette gjelder særlig de håndhevelsesutfordringer som Arbeidstilsynet beskriver, som følge av at forskriftene kan oppleves som tvetydige eller uklare. Som et alminnelig synspunkt ber Arbeidstilsynet Tariffnemnda sørge for at forskriftene i større grad står på egne ben.

På et overordnet plan ønsker NHO LT å minne om at Tariffnemndas praksis er basert på at det skal være – så langt det er mulig – samsvar mellom den allmenngjorte forskriften og den underliggende tariffavtalen. NHO LT viser til, og støtter, det syn som fremkommer av NHOs høringsbrev.

Hvis forskriftsteksten byr på tvil, vil den underliggende tariffavtalen være et viktig tolkningsmoment. NHO-fellesskapet har så vidt kjent alltid svart på spørsmål om tolkning og praksis knyttet til allmenngjorte tariffavtaler, uavhengig av om det er Arbeidstilsynet eller andre som har spurt.

Det kan forekomme at tariffpartene har forskjellig syn om hva som er riktig tolkning av tariffavtalen eller hva som er riktig praksis. Man må ha forståelse for at det er ikke alle spørsmål knyttet til tolkningen av en tariffavtale som nødvendigvis er klarlagt, dette vil ofte skyldes tariffpolitiske prioriteringer.

Etter vårt syn er det ingen god løsning at forskriftene skal stå på egne ben, slik Arbeidstilsynet tar til orde for i sitt brev. En situasjon hvor tariffavtalen og den allmenngjorte tariffavtalen ikke har lik regulering, vil være et skritt mot å undergrave tariffavtalen som reguleringsverktøy. NHO LT er ikke enig i en reguleringsmetodikk som gjør forskriftene autonome i forhold til forskriften.

I Arbeidstilsynets brev foreslår det i punkt 6 at Tariffnemnda skal fastsette et utbetalingstidspunkt for lønn. Denne problemstillingen er ivaretatt gjennom forslaget til ny bestemmelse i forskriften, som NHO LT støtter.

Vennlig hilsen

NHO Logistikk og Transport

Thor Chr. Hansteen

Advokat MNA